

ARA COM ARA

Una lliçó de literatura amb seques

CARLES HAC MOR

Annie Bats –la traductora immensament rica en llenguatge– ha escrit dos pròlegs al poemari d'Ester Xargay *Darrere les tanques* (El Tall Editorial, 2001) i ho ha fet des de les tanques o, més concretament, des de 32 destanques que diríeu que, deixades anar, han configurat el text que les precedeix, tot i que és al revés: les destanques són un degoteig del text.

I resulta que aquest pròleg és una obra mestra en moltes direccions i totes d'anada, tornada i tornada a anar. Hi trobem, que van i vénen, amb Ester Xargay, que hi fa de xofer, Raymond Roussel, Gilles Deleuze, Raymon Queneau, Guillaume Apollinaire, Marina Tsvetàieva, Lewis Carrol, Antonin Artaud, François Villon, Robert Desnos i molts d'altres que hi són però que dissimulen.

Tots plegats tan aviat van amb una tartana com amb un autocar i, fins i tot, segons com, amb un avió, des del qual es van llançant amb paraigües darrere les tanques que anuncien un diluvi de mots, del qual acabaran sobrevivint gràcies a una Arca anomenada *Desolipo* i menada per J.V. Foix.

Tanmateix, l'episodi del diluvi és merament anecdòtic; s'esdevé i, de seguida, tots tiren endavant i també endarrere, cap a enlloc. I es troben amb Breton, amb Barthes,

Raymond Queneau ha estat traduït per Annie Bats

amb Beckett, amb Cravan, i enraonen sobre humor i seriositat, llenguatge literari i llenguatge col·loquial, experiment i experiència, antropologia i religió, lirisme i epopeia. I el debat s'acaba en punxa quan Artaud, en plena deslocució els crida que "el poema ha de fer pudor".

Llavors tothom es pregunta al pròleg a quin poema es deu referir Artaud, perquè no ha dit poesia, sinó poema. La resposta ve de Maurice Blanchot, significativament des de davant de les tanques: "El riure destrueix l'ordre de les regles i les lleis. Estripa les aparences que es resisteixen

al llampec. Deixa que es descompongui com un caos insignificant el sistema de les coses versemblants per damunt del qual es mostra l'absurd, l'estrany, allò massa humà com a objecte terrible del riure".

I a mesura que anem avançant en la lectura del pròleg d'Annie Bats –tant si ho fem amb la tartana, l'autocar o l'avió– la desmesura augmenta, els saltimbanquis es tornen cantimbanquis i saltatanques i algú acaba esmentant el nom de Pare. Qui blasfema és Rrose Selavy, filla del Rimbaud de "la literatura passada de moda, llatí d'es-

glésia, llibres eròtics sense ortografia, novel·les de l'avia, contes de fades, petits llibres de la infància, velles òperes, tornades ximpls, ritmes ingenus".

I ens adonem que saltar tanques és saltar-se els marges i que rere les tanques publicitàries hi ha els tancs dels polícies del sentit. I un cop aquests han estat foragitats cap al davant de les tanques entenem el que ja sabíem, la literatura que no embafa és feta amb maldestria i amb parracs de pensament i runes de raó, entre quequeigs, entrebancs i embarbussaments.

UN PRÒLEG BICÈFAL

La més gran virtut dels dos pròlegs o pròleg bicèfal d'Annie Bats és que ningú no el pot llegir d'una manera igual a la de cap altre lector. I si bé això, de fet, passa sempre amb qualsevol text, aquí resulta que passa més que mai: cada lector, a cada lectura, desaprèn allò que ha après a la lectura anterior i cada vegada entén més allò que no cal entendre.

I acabem esqueixats per la paraula, sabent que –com escriu aquesta escriptora i traductora tan immensament rica en pensaments que en pot llençar continuament a les escombraries– "la comunicació no és una suma d'equacions" i que en poesia "importa el fet d'estar a punt de caure, ni que sigui en el silenci o en l'afàsia".

ERUDITS D'AQUÍ

Narcís-Jordi Aragó, de Girona

ALBERT MANENT

Llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona i diplomàtic en periodisme per l'Escola Oficial de Madrid, aquest escriptor i erudit fou un dels primers a remoure la catalanitat i les nostres lletres a la Girona, menys levítica ja, dels anys seixanta. Redactor en cap de la revista *Vida Catòlica* (1962-1967), el seu pas com a director del setmanari *Presència*, primer forçosament bilingüe, fou un revulsiu i alhora un catalitzador per construir a Girona i al seu entorn comarcal corresponals i nous escriptors i investigadors que amb la creació de la Universitat de Girona i la sempre benèfica i incisiva

influència de mossèn Modest Prats i altres trobaren un camí obert i imparabile.

Narcís-Jordi Aragó i Masó, nat a Girona el 1932, fou corresponal dels diaris barcelonins *Tele-Expres* i *Hoja del Lunes* i des del 1978 és col·laborador fix del diari *El Punt*. Des del 1985 dirigeix la *Revista de Girona*, patrocinada per la Diputació, que constitueix un model d'alta divulgació i d'erudició. Ha presidit també l'Associació de la Premsa de Girona i del 1978 al 1995 ha dirigit el Centre d'Informació i Documentació de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Girona. És acadèmic corresponent de la Reial de Belles Arts Sant Jordi. No cal dir que

amb un full de serveis tan ample ha col·laborat en algunes èpoques a *Cuadernos para el Diálogo*, *Serra d'Or*, *La Vanguardia*, *Diari de Barcelona*, *L'Avenç*, etcètera, i a moltes revistes locals de les comarques de Girona.

En Narcís-Jordi Aragó trobem la simbiosi entre l'escriptor i l'erudit, i no cal dir el periodista. Els seus llibres, centrats especialment en la Girona històrica, però viva, recullen les "palpitacions del temps", que deia Xènius, i alhora notes documentals. Heus ací els dedicats a la ciutat: *Girona, grisa i negra* (1972), en col·laboració amb J.M. Casero, J. Guillamet i Pius Pujades; *La Devesa, paradís perdut* (1980), *Protagonistes*

de la història econòmica gironina (1980), *Guia de la Girona monumental* (1981), *Girona, ara i sempre* (1982), *Soldats de la vida* (1983), *Pedra sobre pedra* (1984) *75 anys de Girona* (1984), en col·laboració amb Ramon Alberch; *Papers de butxaca* (1986), *La Girona dels poetes* (1988), *Un museu a contrallum* (1993), *Guia literària de Girona* (1995), *Els epistolaris de Carles Rahola* (1998), en col·laboració amb Josep Clara, i *Girona. Guia del visitant* (2000). A més *Els jueus a les terres gironines* (1991) i *L'Empordà d'anar i tornar* (1992).

Heus aquí una obra plena i amb temes reiterats i enriquits com a homenatge a una ciutat que és una illa genuïna de cultura.

EL QUIOSC

PEPO TAMARIT

L'Òvil. Número 0. Casal de Joves de Sant Just Desvern. Avinguda Indústria, 34. Sant Just, maig 2001

No deixa de ser esperançadora la creació de noves capçaleres culturals catalanes. Mentre els grans grups són incapaços de dotar de publicacions periòdiques els quioscos del país, des de les perifèries i des dels racons dinàmics col·lectius de joves demostren que la cosa no està morta i momificada. En aquest primer número de *L'Òvil*, amb el dibuix de la coberta signat per Rubén Buisán, es combinen la literatura, les arts plàstiques, la música i les arts escèniques. De fet, com expliquen a l'editorial, és la poesia en els seus diferents vessants (paraules, imatges, il·lustracions, etc.) la millor cronista d'un temps i d'una època. I per constatar-ho inicien la revista amb uns poemes de la jove poeta barcelonina Núria Martínez Vernis, guanyadora de la darrera edició del premi Amadeu Oller de la paròquia de Sant Medir.

Fronteres

Quaderns d'arquitectura i urbanisme. Número 229. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Barcelona, abril 2001

La sempre interessant *Quaderns* ens ofereix un recull d'articles amb la frontera com a tema unificador. En l'article introductori, Saskia Sassen s'interroga de l'efecte de la globalització a les grans ciutats, afirmant que les ciutats globals actuals són en part espais de postcolonialisme. També constata que la globalització és un espai contradictori, que es caracteritza per la contestació i per continus traspassos de frontera. També trobarem uns bells i combatius versos de la poeta chicana Gloria Alzaldúa ("Per sobreviure a la frontera / has de viure sense *sin fronteras* / ser una cruïlla") així com reportatges fotogràfics que il·lustren la situació dramàtica de la frontera entre Mèxic i els EUA i de l'estret entre Àfrica i Espanya. Berlín i Beirut són també tractats en aquest magnífic número de *Quaderns*.